

Historiske genstande – genstandsundervisning – glæden ved det konkrete

Skrevet af Jens Pietras, lektor i historie, UCSJ

Genstande/artefakter er meget velegnede til at bruge i elevernes første møde med kilde- og materialekritik, da de appellerer til alle sanser, men kan også relevant indgå senere med henblik på at udvikle elevernes historiske tænkning. Genstande er gode til at udvikle både faglige begreber og styrke elevernes historiske viden, da ting provokerer tanker. Hvis børn lærer at tolke genstande fra deres egen samtid og eget nærmiljø, vil de ofte kunne forbinde disse genstande med genstande fra fortiden, til de mennesker der dengang levede og brugte lignende genstande.

Stenalderkasse fra Maribo museum. Kassen kan lånes på CFU Sjælland, UCSJ

Konkrete idéer

Historielæreren kan lægge en eller flere genstande i en gammel kasse/æske eller kuffert og inddrage genstandene i undervisningen, når de funktionelt kan bidrage til at kvalificere undervisningen. Læreren kan med fordel fortælle en historie forud for præsentationen af genstanden eller efter. Det er vigtigt at eleverne har arbejdet med nutidige genstande forud for arbejdet med ældre genstande. Arbejde med genstande inviterer til, at eleven optræder som detektiv. Genstande er som udgangspunkt levn, dvs. tavse kilder. De begynder først at give oplysninger fra sig, når man begynder at spørge ind til dem.

Brug af spørgemanualer er meget anvendelige på begyndertrinnet (3. – 4. klasse) og mellemtrinnet (5. – 6. klasse). Man kan som i Piet van Deurs gamle spørgeleg fra TV starte med spørgsmålene, tid, sted og anvendelse. Spørgemanualerne kan herefter indeholde spørgsmål om ægthed eller kopi, alder, farve, form, struktur, størrelse, vægt, temperatur, materiale, funktion, brug og værdi. Genstande i sammenhænge kan etableres ved at sammenligne 20 genstande med andre genstande af samme slags eller fra den samme tidsperiode. Billeder kan vise genstandene i deres oprindelige kontekst. Man kan endvidere lave små arkæologiske øvelser med eleverne, hvor historielæreren på forhånd har nedgravet et antal genstande i et nærmere bestemt område. Klassen kan derefter lede efter genstandene og opgrave disse. Genstandene kan dokumenteres in situ via fotos. Man kan også lave en klar kasse med flere kulturlag indeholdende udvalgte genstande fra forskellige perioder, hvor de nederste er de ældste, og hvor de øverste er de nyeste, princippet med visuelle kulturlag kendes fra Børnernes museum på Nationalmuseet. Genstandene kan analyseres som et levn fra fortiden eller forsøges analyseret som en beretning, dvs. genstanden i en fortidig kontekst.

En brugbar manual til genstandsundervisning er udarbejdet af den engelske didaktiker Eileen Hooper-Greenhill og findes bl.a. i Lene Floris: Glæden ved det konkrete i Henning Brinckmann et al. (red): Historieskabte såvel som historieskabende, OP-forlag 1996 side 90ff.

UDDRAG fra hæftet "Historiske metoder":

http://ucsj.dk/fileadmin/user_upload/cfu/Fag/Historie/Historiske_metoder_haefte.pdf

Spørgeguide til ældre genstande:

Hvordan ser genstanden ud?

Hvordan føles den?

Hvad er den lavet af?

Har du tidligere set en lignende genstand?

Hvordan brugtes/bruges genstanden – genstandens udbredelse og anvendelse?

Hvordan ville det være at bruge genstanden i dag?

En anden måde at få en faglig undersøgende samtale om genstandene er, at bede smågrupper af elever om at formulere en række spørgsmål på papir til en given genstand, som de stiller til resten af klassen/de andre grupper. De andre gruppe laver lignende spørgsmål til andre genstande. Den gruppe der præsenterer en given genstand forventes at indhente relevant faglig viden om genstanden, sådan at de selv kan svare på de spørgsmål de stiller til de andre elever. Det kan endvidere anbefales at lade eleverne tegne den eller de genstande de arbejder med. Hvis man arbejder med en mængde genstande kan en relevant øvelse være at lade eleverne ordne disse efter alder og placere dem i forhold til en tidslinje. Genstande kan skaffes på mange måder. En professionel historielærer opbygger i løbet af sin karriere en samling af både originale og kopigenstande – en museumskasse. Genstande kan fx købes billigt i genbrugsbutikker. Disse kan indgå i undervisningen. Mange historielærere lader eleverne medbringe genstande hjemmefra som for dem er historie. Denne praksis kan udvikle sig til et helt klassemuseum, hvor elevernes genstande udstilles i kortere eller længere perioder i klasselokalet.

CFU'erne ligger inde med faglige tematiske genstandskasser, som kan hjemlånes i en periode.

Læs mere på CFUs hjemmeside for historie: <http://ucsj.dk/cfu/dit-fag/kulturfag/historie/>

Lån de historiske genstande på mitCFU: <http://mitCFU.dk/lnkyxeb>

UDDRAG fra hæftet "Historiske metoder":

http://ucsj.dk/fileadmin/user_upload/cfu/Fag/Historie/Historiske_metoder_haefte.pdf